

S. Sayısı : 107

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek kanun lâiyhası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/121)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/2227

30 . VI . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek olarak İktisat vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 22 . VI . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ait mucip sebepler lâiyhası

Umumiyetle maden istihsalâtının ve bunlar arasında bugünkü olağanüstü durum dolayısıyla birinci derecede bir önem kazanmış bulunan taşkömürü ve linyit istihsallerinin sağlanması ve yükselmesi için alınmış olan teknik, idari ve mali tedbirlere ilâveten bu defa alınması zarurî görülen kanuni tedbirler bu kanun lâiyhasıyla arz ve teklif edilmiştir.

Birinci maddede maden arama ve işletme yerlerinde çalışanlara verilebilen % 20 nispetindeki tazminatın % 50 nispetine çıkarılmasını istihdaf etmektedir. Bu zamdan İcra Vekilleri Heyeti kararıyla tesbit edilecek esaslar dairesinde istihsalin yükselmesinde hizmeti dokunanlar istifade edecektir. Bu suretle alâkalıların istihsalin artmasında gayret göstermeleri temin edilmiş olacaktır.

İkinci madde ile zarar eden veya temin ettiği kâr memur ve müstahdemlerine bir aylık nispetinde ikramiye verilmeye müsait bulunmayan teşekkül ve müesseselerde icabı halinde memurlara iki aylık nispetinde fevkalâde ikramiye verilebilmesini temin etmektedir. Bu suretle mamulün fiyatı Hükümetçe tesbit edilmesi gibi teşekkül ve müesseselerin ihtiyarında olmayan bir sebep dolayısıyla memurların kanuni istihkaklarının noksan verilmesi gibi gadirlerini mucip olabilecek ve kâr getiren kurumlar muvacehesinde râğbeti kesebilecek bir vaziyetin önü alınmak istenilmiştir.

İktisadi Devlet teşekkülleri umumî heyetince 1941 yılı bilânçolarının tasıki sırasında verilen kararın infazını teminen muvakkat madde kaleme alınmıştır.

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Esas No. 1/121
Karar No. 62

10 . VII . 1943

Yüksek Reisliğe

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek olmak üzere Başvekâletin 30 haziran 1943 tarih ve 6/2227 sayılı tezkere-siyle Yüksek Meclise sunularak encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası İktisat vekili Fuat Sirmen ve Maliye vekâleti namma Bütçe ve malî kontrol Umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Hükümetin mucip sebepler lâyihasının tetkikinden, kanun lâyihasının, biri umumiyetle maden istihsalinin artırılmasından, ikincisi İktisadi teşekkül ve müesseselerde çalışan memurların gayri müsait şartlar tahaddüsü halinde dahi vazifelerine bağlılıklarını temine mâuf bir tedbiri ve üçüncüsü de İktisadi Devlet teşekkülleri Umumî heyetince ittihaz edilmiş olan bir kararı tatbik mevkiine koymağı istihdaf etmek üzere başlıca üç maksadı ihtiva etmekte olduğu anlaşılmış ve esas itibariyle muvafık görülen kanun lâyihasının müzakeresine geçilmiştir.

1. — İstihsalin yükselmesinde hizmeti dokunanlara hasredilmek üzere maden arama ve işletme yerlerinde çalışan memurlara 3659 sayılı kanunun 3 nci maddesinin (D) fıkrası mu-cibince verilmekte olan yüzde yirmi nispetin-deki tazminatın yüzde elliye kadar çıkarılabil-mesini istihdaf eden birinci maddenin ibaresin-de maksadı daha iyi ifade etmek bakımından tashih yapılarak kabul edilmiştir.

2. — İkinci madde derpiş olunan hükümle Hükümetçe mamulât fiyatlarının maliyetlerin-den aşağı tesbit edilmesinden dolayı bilançola-rında zarar hâsıl olan veya aynı sebeple bilan-çolarında cüzi kâr kalan teşekkül ve müesseseler-de, bu vaziyetin Hükümetin fiyatlar üzerin-deki tahdidî kararlarından neşet ettiği gözönün-de tutularak memurların ikramiyeden mahrum kalmalarına meydan vermemek istenildiği mu-cip sebepler mazbatasının tetkikinden ve İkti-

sat vekilinin beyanatından anlaşılmış ve bu esasa göre fevkalâde faaliyet ve gayretleri gö-rülenlere hasrı kanun icabı bulunan temettü kaydına gayri tabii ikramiyenin iki kat olarak verilmesi yerine, temettü ikrami-yesinden mahrumiyet telâfiye hizmet et-mek üzere umumiyetle kusuru görülmeyen bütün memurlara şâmil olarak bir aylık istihkaklarını geçmemek kaydıyla ikramiye ve-rilebilmesinin maksadı temine daha ziyade hiz-met edeceği düşünülerek, madde bu esas daire-sinde yeniden kaleme alınmış ve en çok bir ay-lık istihkak miktarınca verilebilecek bu ikrami-yenin bilançoları tetkik ve tasdikle vazifeli Umumi Heyet kararıyla verilebilmesi uygun görül-müştür. Fevkalde hallerin devamına munhasır bulunan bu imkândan istifade için satış fiyat-larının alâkalı Hükümet mercilerince önceden tesbit olunan maliyet fiyatlarından aşağı tes-bit edilmiş olması kaydı da maddeye ilâve edil-miştir. Maddede mevcut teşekkül tâbirinin ip-kası veya tayyı etrafında encümenimizce uzun uzadıya müzakere cereyan etmiş ve teşekkülle-rin bizatihi zararlı vaziyete girmeleri müstebat olmakla beraber, 3460 sayılı kanunun 26 nci maddesinin 2 nci fıkrası cevazınca doğrudan doğruya bazı teşebbüslerin işletmeleri ve mües-seselerinin tahakkuk eden zararlara mukabil bi-lançolarında karşılık ayırmaları neticesinde za-rarlı vaziyetlere girebilecekleri itibare alınarak bu tâbirin ipkası ekseriyetle takarrür etmiştir.

3. — Lâyihada teklif edilen muvakkat mad-de ile 1941 bilançolarını tetkik eden İktisadi Devlet teşekkülleri umumî heyetince verilen bir kararın infazının temin edilmek istenildiği anlaşılmış ise de tevzi edilecek kâr olmadığı takdirde dahi memurlara ikramiye verilebil-mesi hakkında lâyihamın ikinci maddesiyle ted-vin olunan hükmün, kanun neşri tarihinden mer'iyete geçeceğine göre, katılmış olan bi-lançolar hakkında da aynı hükmün tatbiki ve

bu suretle makale şâmil hüküm tesisi muvafık görülmemiş olduğundan muvakkat madde lâyi- hadan çıkarılmıştır.

Bu esaslar dairesinde hazırlanan kanun lâ- yihası Umumi Heyetin tasvibine arzedilmek üze- re Yüksek Reislige sunulur.

Reis	Reis V.	Bu M. M.
Çorum	Kastamonu	Kayseri
İ. Eker	T. Coşkan	F. Baysal
Kâtip		
İstanbul	Amasya	Aydın
F. Öymen	A. K. Yiğitoğlu	Gl. R. Alpman

Balıkesir	Çanakkale	Bitlis
S. Örgüven	S. T. Arsal	B. Osma
Diyarbakır	Giresun	Giresun
Ş. Uluğ	M. Akkaya	A. Sayar
Edirne	İstanbul	İstanbul
M. N. Gündüzalp	H. Kortel	H. Ülkmen
Hatay	İzmir	Konya
H. Selçuk	M. Bırsel	Dr. S. Irmak
Manisa	Mardin	Tokad
F. Kurdoğlu	R. Erten	H. N. Keşmir
Trabzon	Zonguldak	Zonguldak
M. S. Anamur	E. Erişirgil	H. A. Kuyucak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 3659 sayılı kanunun 13 ncü maddesinin D fıkrası mucibince ödenen tazminat, fevkalâde hallerin devamı müddetince, İcra Vekilleri Heyeti kararıyle tesbit edilecek esaslar dairesinde istihsalin yükselmesinde hizmeti dokunanlara alâkalı vekilin tasvibiyle aylık tutarının en çok % 50 si nispetinde verilebilir.

MADDE 2. — Mâmullerinin fiyatı Hükümetçe tespit edilen teşekkül ve müesseselerin Umumî heyetçe tasdik edilen bilâncolarında zarar tahakkuku veya 3460 sayılı kanunun 42 nci maddesi gereğince bir aylık nispetinde ikramiye verilmesine müsait kâr temin edilememiş bulunması hallerinde, 3659 sayılı kanunun 13 ncü maddesinin C fıkrası mucibince temettü kaydıyle mukayyet olmıyan ikramiye, fevkalâde hallerin devamı müddetince, alâkalı vekilin tasvibiyle iki aylık tutarına kadar verilebilir.

Bu suretle iki aylık nispetinde ikramiye alanlara ayrıca temettü ikramiyesi verilmez.

MUVAKKAT MADDE — İkinci madde hükmü 1941 yılı bilâncoları Umumî heyetçe tasdik edilen Ereğli kömürleri, Garp linyitleri ve Divriği Demir madeni işletmeleri müesseseler hakkında da tatbik edilir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 4. — Bu kanun hükümlerini İcra Vekilleri yerine getirir. . VI . 1943

Bş. V. Ad. V. M. M. V.

Ş. Saracoğlu

Da. V. Ha. V. Mal. V.

H. Uran F. Ağralı

Mf. V. Na. V. İktisat

Yücel F. Sirmen

S. İ. M. V. G. İ. V. Zr. V.

Dr. H. Alataş S. H. Ürgüblü Ş. R. Hatipoğlu

Mü. V. Ti. V.

A. F. Cebesoy

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Bankalar ve Devlet müesseseleri memurları aylıklarının tevhit ve teadülü hakkındaki 3659 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 3659 sayılı kanunun 13 ncü maddesinin (D) fıkrası mucibince verilebilecek tazminat, fevkalâde hallerin devamı müddetince, İcra Vekilleri Heyeti kararıyle tesbit edilecek esaslar dairesinde istihsalin yükselmesinde hizmeti dokunanlara alâkalı vekilin tasvibiyle aylık tutarlarının en çok yüzde ellisine kadar çıkarılabilir.

MADDE 2. — İktisadi Devlet teşekkül ve müesseselerinin istihsal veya imal eyledikleri maddeler için, bu teşekkül ve müesseseler tarafından önceden hazırlanıp alâkadar Hükümet makamlarınca kabul edilen maliyetlerinden aşığı satış fiyatı tesbit edilmiş olmasından dolayı bilâncolarında kâr tahakkuk etmemesi veya tahakkuk eden kârdan 3460 sayılı kanunun 42 nci maddesi gereğince verilecek ikramiyenin bir aylık istihkaka tekabül etmemesi hallerinde, 3659 sayılı kanunun 13 ncü maddesinin (C) fıkrasının ilk bendi hükmüne göre verilebilecek temettü ikramiyesi kayıt ve şartlarına bakılmaksızın, fevkalâde hallerin devamı müddetince, vazifelerinde kusuru görülmiyenlere Umumî heyet kararıyle bir aylık istihkakları miktarına kadar ikramiye verilebilir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.